

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб
ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, доктори
илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор

Раҳмон Д.С.

« 13 » 09 соли 2022

ХУЛОСАИ

семинари илмӣ – методии раёсати илм ва инноватсияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Рисолаи илмии докторанти PhD-ии (саромӯзгор) кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳӣ Гулрӯи Сухробӣ Ҷурахонзода дар мавзӯи «Хусусиятҳои ташаккули худшиносии миллии хонандагон дар ҷараёни таълими фанни таърихи халқи тоҷик ва қорҳои беруназарсӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа PhD аз рӯи ихтисоси 6D.010301–Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст.

Маълумоти мухтасар дар бораи довталаб:

Гулрӯи Сухробӣ Ҷурахонзода соли таваллудаш 1992, хатмкардаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, (зинаи бакалавр солҳои 2009–2013, зинаи магистратура солҳои 2013–2015, зинаи доктори фалсафа PhD солҳои 2015–2018) аз рӯи ихтисос мебошад.

Фаъолияти меҳнатиашро солҳои 2013–2014 аз рӯи ихтисос дар Гимназияи давлатии №1– и ноҳияи Восеъ шуруъ намудааст. Аз соли 2015 то ин ҷониб, дар кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ сараввал ба ҳайси ассистент ва айни ҳол, ҳамчун саромӯзгор қор ва фаъолият намуда истодааст

Роҳбари илмӣ: – номзади илмҳои педагогӣ, дотсент, дотсенти кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи

Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, Корманди шоистаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, шодравон
Расулов Давлатмурод мебошад.

**Семинари илмӣ – методи раёсати илм ва инноватсияи Донишгоҳи
давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар муҳокимаи
диссертатсия ба чунин хулоса омад:**

Мавзуи рисолаи илмӣ – таҳқиқоти Гулрӯи С.Ҷ. яке аз масъалаҳои муҳим буда, бо назардошти талаботи замон барои дар рӯҳияи худшиносии миллӣ ба воя расидани насли наврасу ҷавонон интиҳоб ва дар маърази таҳқиқ қарор гирифтааст.

Мақсади таҳқиқот: – аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ асоснок намудани моҳияти хусусиятҳои ташаккули худшиносии миллии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар ҷараёни таълими фанни таърихи халқи тоҷик ва корҳои беруназдарсӣ.

Вазифаҳои таҳқиқот:

1. Таҳлил намудани адабиёти илмию методӣ оид ба имкониятҳои назариявӣю амалӣ дар раванди хусусиятҳои ташаккули худшиносии миллии хонандагон дар ҷараёни таълими фанни таърихи халқи тоҷик ва корҳои беруназдарсӣ;

2. Ба нақша гирифтани корҳои амалӣ ва муайян намудани сатҳи ташаккули худшиносии миллии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ;

3. Сохтани амсилаи хусусиятҳои ташаккули худшиносии миллии хонандагон дар ҷараёни таълими фанни таърихи халқи тоҷик ва корҳои беруназдарсӣ;

4. Муайян намудани шароит ва имкониятҳои истифодабарии корҳои беруназдарсӣ дар таълими фанни таърихи халқи тоҷик ҳамчун воситаи ёрирасон;

5. Таҳияи технологияи ба донишҳои мукаммали илмию таърихӣ мусаллаҳ намудани хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ;

6. Ба таври озмоишӣ асоснок намудани самаранокии худшиносии миллии хонандагон дар чараёни таълими фанни таърихи халқи тоҷик бо корҳои беруназарсӣ.

Асосҳои назариявии таҳқиқот: Назарияи таҳқиқотро маъхазҳои таърихшиносон, файласуфон, педагогон, психологон, бостоншиносон, осори мутаффакирони форсу тоҷик, асарҳои олимону муҳаққиқони хориҷию ватанӣ, Конститутсияи ҚТ, Қонуни ҚТ “Дар бораи маориф”, Консепсияи миллии маълумот дар ҚТ”, “Стратегияи миллии рушди маорифи ҚТ то соли 2020”, Консепсияи миллии тарбия дар ҚТ, Қонуни ҚТ “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд” ва дигарҳо, ки ба ташаккули худшиносии миллии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ бахшида шудаанд, ташкил медиҳанд.

Асосҳои методологияи таҳқиқот: Методологияи таҳқиқотро аз рӯи масъалаи ба миён гузошташуда инҳо ташкил медиҳанд: омӯختан ва таҳлил намудани сарчашмаҳои таърихӣ, фалсафӣ, педагогӣю психологӣ, муттаҳид намудани ҳамкориҳои омӯзгорону хонандагон дар чараёни таълим, аз ҷиҳати педагогӣю психологӣ гузаронидани корҳои таҷрибавию озмоишӣ, мушоҳидаҳои психологӣю педагогӣ, мувоҳидаҳо бо омӯзгорону хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ. Сухбати фардӣ ва гурӯҳӣ бо хонандагон, омӯзгорон, ҳамсолон ва дигар намоёндагони ҷамъият, мушаххас намудани вазъияти педагогӣю муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, саволу ҷавоб бо хонандагон (анкета), таҳлил ва хулосабарории корҳои санҷишӣ.

Заминаҳои эмпирикӣ: Хусусиятҳои ташаккули худшиносии миллии хонандагон дар чараёни таълими фанни таърихи халқи тоҷик масъалаи на чандон сода ва одӣ аст. Мо дар қори таҳқиқотии худ аз диди фалсафӣ, зебоипарастӣ, равшаншиносӣ, таърихшиносӣ ва монанд ба инҳо таҷриба намуда, ғояҳои падидаҳои педагогӣю психологӣю муосирро вобаста ба талабот ба инобат гирифтаем, ки дар маҷмуъ чунин усулҳои эмпирикӣ

мушаххас гардид: озмоиш, мубохиса, суҳбат, муқоиса, таҳлил, таҷзия, арзёбӣ, саволнома, тест, санчиш, индуксия, дедуксия ва ғайра.

Пойгоҳи таҳқиқот: Натиҷаи корҳои озмоишию таҷрибавии диссертатсия дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии №1, №5, №51–и шаҳри Кӯлоб, №1, №5, №15–и ноҳияи Восеъ ва №1–и ноҳияи Ховалинг гузаронида шудааст. Дар таҳқиқот вобаста ба масъалаи ташаккули худшиносии миллии хонандагон 286–нафар хонандагони синфҳои озмоишӣ ва 284–нафар хонандагони синфҳои муқаррарӣ ҷалб гардида буданд.

Навгони илмӣ таҳқиқот:

1. Меъёрҳо, роҳҳо ва хусусиятҳои ташаккули худшиносии миллии дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ муайян гардида, истифодаи усули инноватсионии таълими корҳои беруназсинфӣ пешниҳод гардид;

2. Роҳҳо ва нишондиҳандаҳои мусбати ҳисси худшиносии миллии хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ асоснок ва ошкор карда шуданд;

3. Нақш ва мақоми худшиносии миллии дар муассисаҳои миёнаи умумӣ вобаста ба шароит ва талаботи педагогӣ муайян карда шуд;

4. Амсилаи ташаккули худшиносии миллии хонандагон дар ҷараёни таълими фанни таърихи халқи тоҷик ва корҳои беруназдарсӣ таҳия карда шуд.

5. Ташкили корҳои тарбиявӣ беруназдарсӣ дар мактаб ҳамчун заминаи таърихӣ фарҳангӣ барои рушди минбаъдаи насли наврасу ҷавонон илман асоснок карда шуд.

Нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда:

1. Тайёрии босалоҳияти омӯзгори фанни таърихи халқи тоҷик бо назардошти истифодаи воситаҳои муосири таълим дар дарсҳои таърихи халқи тоҷик;

2. Технологияи шиносӣ бо таъриху фарҳанги миллии бо назардошти технологияҳои муосир, муносиби таълими онҳо;

3. Тарзҳои воқиф намудани хонандагон ба арзишҳои таъриху фарҳанги миллии тоҷикон оид ба худшиносии миллӣ ва иртиботи он бо падидаҳои ҷаҳонбинии насли нав;

4. Нақш, манзалат ва мақоми таъриху фарҳанги миллӣ дар ташаккули ифтихори миллӣ, ватанпарастӣ ва ҳудогоҳии миллӣ.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот:

Докторанти PhD дар натиҷаи таҳлили сарчашмаҳои илмӣ–таърихӣ зарурият ва аҳамияти мавзӯи таҳқиқот, дараҷаи омӯзиши мавзӯи таҳқиқот, асосҳои назариявӣю методологии таҳқиқот, восита ва усулҳои таҳқиқот, аҳамияти назариявӣю амалии таҳқиқот ва навгониҳои илмӣ таҳқиқотро асоснок карда, фарзия, мақсад, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқоти масъалаи таҳқиқшавандаро муайян намудааст. Натиҷаи он дар тасдиқи муқаррароти қори илмӣ, дар раванди қорҳои озмоишӣ, таҳлил ва хулосабарории қорҳои таҷрибавӣ, таҳия ва нашри мақолаҳои илмӣ, иштирок дар қорабиниҳои конференсияҳои илмӣ, ҷамъбасти натиҷаҳо ва таҳияи диссертатсия таҷассум ёфтааст.

Интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия:

Натиҷаи рисолаи илмӣ дар кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳӣ, семинарҳои илмӣ, конференсияҳои ҷамъбасти донишгоҳ (солҳои 2016-2022), конференсияҳои ҷумҳуриявӣ (солҳои 2019, 2020, 2021) ва байналмилалӣ (2019) баррасӣ гаштааст.

Ҳамзамон муаллиф дорои 1 монография, 1 дастури таълимӣ ва 14 номгӯи мақолаҳои илмӣ ба таъб расида, мебошад, ки аз ин миқдор 8–тояшро маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи ҚОА–и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҚОА – ФР, 4–тои боқимондашро маводи конференсияҳои ҷумҳуриявӣю байналимилалӣ ташкил медиҳанд.

Соҳтор ва ҳаҷми диссертатсия: таҳқиқоти диссертатсионӣ аз муқаддима, ду боб, 8 – зербоб, хулосаҳо, номгӯи адабиёт бо феҳристи сарчашмаҳои истифодашуда (186) ва замимаҳо иборат буда, ҳаҷми умумии он бо матни Timis New Roman Tj A4 хуруфчинишуда, 181

саҳифаи матни компютери ро ташкил медиҳад, муҳтавои асосии диссертатсия бошад 160 саҳифа ро дар бар мегирад.

Боби якуми диссертатсия – **«Асосҳои назариявии ташаккули худшиносии миллии хонандагон»** ном гирифта, аз чор зербоб иборат мебошад. Дар ин боб таҳқиқи масъалаи мазкур ба таҳлили иҷтимоӣ, фалсафӣ, таърихӣ, педагогӣ, психологӣ ва арзишҳои миллӣ бахшида шудааст. Дар асоси омӯзиш ва таҳлили андешаҳои муҳаққиқони ватанию хориҷӣ ва дигар манбаҳои назариявӣю эмпирикӣ, паҳлуҳои мухталифи масъалаи пешниҳодшуда, ҳамачониба таҳқиқ гардид.

Оид ба мафҳуми худшиносии миллӣ дар соҳаи илмҳои педагогӣю психологӣ назарияҳои гуногун вучуд доранд. Консепсияҳои гуногунро оид ба мафҳуми «худшиносии миллӣ» омӯхтаю таҳлил намуда, чунин хулоса баровардем: Худшиносии миллӣ ин маҷмуи ақидаю эътиқод, ормонҳои арзишҳо ва ниғаҳдорандаи тамаддуни миллии ҳар як миллат мебошад.

Боби дуюми рисолаи илмӣ – таҳқиқотӣ ба таҳлили **«Имконияти педагогии таълими фанни таърихи халқи тоҷик ва нақши корҳои беруназдарсӣ дар ташаккули худшиносии миллии хонандагон»** равона гардидааст, ки он аз чор зербоб иборат мебошад.

Ташаккули худшиносии миллии хонандагон дар чараёни таълими фанни таърихи халқи тоҷик ва корҳои беруназдарсӣ ҳангоми таҳлилу баррасӣ намудани мавзӯҳои интиҳобгардида ба муваффақиятҳо ноил гардидааст. Далели ин гуфтаҳо фоизи бадастомадаи тести ҷамъбасти мебошад.

Ҷавоби ҷузъи маърифатии худшиносии миллӣ асоснок 60%, на онқадар асоснок–35%, беасос–5%. Ҷавобҳои ҷузъи эмотсионалӣ–баҳодихии худшиносии миллӣ асоснок–58%, на онқадар асоснок–30%, беасос – 12%. Ҷавобҳои ҷузъҳои рафтори худшиносии миллӣ асоснок–50%, на онқадар асоснок–31%, беасос–19%–ро ташкил дод.

Хулоса дар диссертатсияи мазкур омӯзиши маводҳои таълимро аз замони авестой сар карда, то аввали асри XIX дар ташаккули ХМ-и хонандагони синфҳои озмоишӣ ҳангоми таълими фанни таърихи халқи тоҷик аз ҷиҳати илмию педагогӣ мавриди муҳокима ва баррасӣ қарор додаст

Маводҳои нашршудаи доктори фалсафа PhD мазмуни рисоларо пурра фаро мегиранд.

Дар маҷмӯъ, мазмун ва мундариҷаи таҳқиқот, барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа PhD, доктор аз рӯи ихтисоси 6D.010301–Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мувофиқат менамояд.

Диссертатсия аз рӯи натиҷаи назариявӣ, хулосаҳои илмӣ, тавсияҳои амалӣ ва сатҳу сифати таҳияи худ ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ арзёбӣ мегардад.

Бо назардошти хулосаҳои муқарраршуда ва муҳокимаи диссертатсия семинари илмӣ–методии раёсати илм ва инноватсияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ:

ҚАРОР ҚАБУЛ КАРД:

1. Диссертатсияи докторанти PhD-ии кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳӣ Гулрӯи Сухробӣ Ҷурахонзода дар мавзӯи «Хусусиятҳои ташаккули худшиносии миллии хонандагон дар ҷараёни таълими фанни таърихи халқи тоҷик ва корҳои беруназарсӣ» қори мустақилона ва баанҷомрасида ҳисоб карда шавад.

2. Диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа PhD аз рӯи ихтисоси 6D.010301–Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот, пас аз ислоҳ намудани камбудихо барои баррасӣ ба Шурои

диссертационии 6D.KOA-002-и назди Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ пешниҳод карда шавад.

Хулосаи семинари илмӣ – методии раёсати илм ва инноватсияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ аз 13.09. 2022 омода гардидааст.

Раисикунандаи семинари илмӣ – методии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, н.и.п, дотсент, дотсенти кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳӣ

Г. Иброҳимов

Муқарризон:

Доктори илмҳои педагогӣ, профессор, профессори кафедраи химия ва методикаи таълими онӣ Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

С.С. Мирзоев

Номзади илмҳои педагогӣ, дотсент, дотсенти кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи

П.Ч. Лоиков

Котиби семинари илмӣ – методии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, муаллими калон

У.И. Сулаймонов

Имзоҳои Иброҳимов Г., Мирзоев С.С., Лоиков П.Ч., Сулаймонов У.И. – ро тасдиқ менамоем.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси ДДК ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Ф.А. Амиров